

А.Б.Данилов¹, Б.С.Новосядлий²¹Національний університет "Львівська політехніка"²Львівський національний університет імені Івана Франка**АМЕРИКАНСЬКІ ПІДРУЧНИКИ З ФІЗИКИ:
АНАЛІЗ І ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ**

Автори тез разом із колективом перекладачів і редакторів брали участь у перекладі українською мовою американського підручника з фізики Г. Янга і Р.Фрідмана "Фізика для університетів". Вибір саме цієї книги серед десятків інших здійснювався на основі експертних оцінок викладачів львівських вузів. На першому етапі провадився пошук підручників університетського рівня через Інтернет, збиралася і систематизувалася вся інформація про рівень їх складності, а далі найкращі, з нашої точки зору, підручники замовлялися в американських видавництвах. На другому етапі рада експертів на основі рейтингових оцінок обрала працю Янга і Фрідмана. Доповідь висвітлює досвід, набутий у процесі роботи над проектом на етапах відбору та перекладу:

Американські підручники з фізики для університетів як правило

а) *є комплексними*, містять не лише теоретичні викладки, але й виконаний на найсучаснішому поліграфічному і науковому рівні ілюстративний матеріал, сотні якісних задач і задач різного рівня складності до кожного розділу підручника. Практично всі сучасні підручники супроводжуються багатьма додатками для кращого засвоєння студентами основного матеріалу: оптичними дисками з лабораторними роботами, комп'ютерними моделями й інтерактивними тест-системами.

б) *відзначаються строгою системністю подачі інформації*. Простота і детальність викладу призводить до хибного враження про недостатній рівень складності висвітлення фізичних тем. Насправді ж більшість підручників дозволяють отримати ґрунтовні знання з фізики особам, які досі мало знайомі з таїнствами цієї науки. Вони, здебільшого, містять усі розділи загального курсу фізики фізичних факультетів класичних університетів, які є в програмі, рекомендованій Міністерством освіти і науки України; мають мінімальні математичні викладки для використання в курсі загальної фізики на фізичних факультетах університетів; містять якісний виклад матеріалу в об'ємі, достатньому для використання в інженерно-технічних вузах та на природничих факультетах університетів.

У процесі перекладу підручника наш колектив зіштовхнувся з наступними проблемами:

1. Ціла низка термінів з американського підручника не мала українських аналогів. (Причини були наступні: українські і американські фізичні школи, пояснюючи одне фізичне явище однаково, іноді роблять різні акценти, або демонструють цілком відмінні підходи. Окремі терміни лише шойно введено і тому не мають українських відповідників.)
2. Деякі терміни ми свідомо перекладали, відхиляючись від української наукової термінології, щоб не втратився зміст оригіналу і авторська думка.
3. Система позначень багатьох фізичних величин у нас і на Заході суттєво відрізняється. Те саме можна сказати і щодо одиниць вимірювання. Це створює на першому етапі певне відчуття дискомфорту в наших студентів, які продовжують навчання в західних вузах, чи їдуть туди працювати за фахом після завершення навчання.
4. Українська фізична термінологія навіть у рамках фізичних термінів загального курсу фізики досі не усталена. Постійні зміни цілком дезорієнтують, а нечисленні словники дають відмінні варіанти, що спонукає українських фізиків обирати той словник, який відповідає їх баченню сучасної української мови.